



**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA**  
**WIZARA YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA,**  
**WANAWAKE NA MAKUNDI MAALUM**



**MWONGOZO WA TAIFA WA UUNDAJI**  
**NA UENDESHAJI WA MABARAZA YA**  
**WATOTO TANZANIA**



# **Mwongozo wa Taifa wa Uundaji na Uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto Tanzania**

**Juni, 2022**

# YALIYOMO

<b>SHUKRANI</b>	<b>iv</b>
<b>DIBAJI</b>	<b>vi</b>
<b>USULI</b>	<b>viii</b>
<b>SURA YA KWANZA: UTANGULIZI</b>	<b>1</b>
1.1. Utangulizi	2
1.2. Uundaji wa Mabaraza ya Watoto	2
1.3. Utendaji wa Mabaraza ya Watoto	3
<b>SURA YA PILI: MALENGO YA MWONGOZO</b>	<b>7</b>
2.1. Lengo kuu	8
2.2. Malengo Mahsusi	8
2.3. Wigo wa matumizi ya Mwongozo	8
<b>SURA YA TATU: UANZISHAJI NA UENDESHAJI WA MABARAZA YA WATOTO</b>	<b>10</b>
3.1. Uanzishaji wa Baraza la Watoto	10
3.1.1. Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa	11
3.1.2. Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa	11
3.1.3. Baraza la Watoto ngazi ya Taifa	13
3.2. Vikao vya Mabaraza ya Watoto	14
3.2.1. Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa	14
3.2.2. Mkutano Mkuu wa dharura	15
3.2.3. Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa	15
3.2.4. Mkutano Mkuu wa dharura	16

3.2.5. Baraza la Watoto ngazi ya Taifa	16
3.2.6. Mkutano Mkuu wa dharura	18
3.3. Kamati Kuu ya Baraza la Watoto wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania	18
3.3.1. Kamati Kuu itafanya kazi zifuatazo	19
3.3.2. Vikao vya Kamati Kuu	20
3.4. Haki na wajibu wa wajumbe wa Baraza	21
3.5. Bodi ya Ushauri	21
3.5.1. Majukumu ya Bodi ya Ushauri	22
3.5.2. Vikao vya Bodi	23

## SURA YA NNE: SIFA NA MAJUKUMU YA WAJUMBE NA VIONGOZI WA BARAZA LA WATOTO KATIKA NGAZI KIJIJI/MTAA, MKOA NA TAIFA 25

4.1. Wajumbe wote wa Baraza la Watoto wanatakiwa kuwa na sifa zifuatazo	26
4.2. Majukumu ya Viongozi	26
4.2.1. Majukumu ya Mwenyekiti	26
4.2.2. Majukumu ya Makamu Mwenyekiti	27
4.2.3. Majukumu ya Katibu	27
4.2.4. Majukumu ya Mweka Hazina	28
4.2.5. Majukumu ya wajumbe/wawakilishi wa Baraza	28
4.3. Mlezi au Walezi wa Baraza	29
4.3.1. Majukumu ya Mlezi	29

## **SURA YA TANO: MGAWANYO WA MAJUKUMU 31**

5.1. Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum	32
5.2. Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (OR-TAMISEMI)	33
5.3. Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia	33
5.4. Majukumu ya Sekta Binafsi	34
5.5. Viongozi wa Dini /Taasisi za Dini	34
5.6. Wadau wa Maendeleo	34
5.7. Asasi na Mashirika Yasiyo ya Kiserikali	35
5.8. Watoto kwenye Mabaraza	35

## **HITIMISHO 36**

## SHUKRANI

Mwongozo wa Mabaraza ya Watoto nchini umeandaliwa na Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum kwa kushirikiana na Wadau mbalimbali wakiwemo watoto wenyewe, Wizara za Kisekta na Taasisi za Serikali, Mashirika ya Kimataifa na Asasi zisizo za Kiserikali ili kuleta maana halisi ya ushirikishwaji kama ilivyoainishwa katika Sera, Sheria na Mikataba ya Kimataifa na Kikanda inayohusu Haki za Mtoto.

Wizara inatoa shukrani za dhiti kwa wote walioshiriki katika kufanikisha maandalizi ya mwongozo huu wa kuanzisha na kuimarisha mabaraza ya watoto. Wadau walioshiriki ni pamoja na Shirika la World Vision Tanzania, Shirika la HakiElimu, Shirika la Afya Duniani (WHO), Shirika la kuhudumia watoto Duniani (UNICEF), Plan International, Save the Children, SOS Children Village, na baadhi ya wajumbe wa Baraza la Watoto ambao walishiriki kikamilifu katika maandalizi ya mwongozo huu kwa kuwa unawahusu.

Aidha, Wizara inatoa rai kwa Wadau wote wanaohusika katika kuanzisha na kuimarisha Mabaraza ya Watoto nchini kutumia mwongozo huu wanapoanzisha na kuimarisha Mabaraza ya Watoto. Kuwepo kwa mwongozo huu kutayafanya mabaraza yote ya watoto yanayoanzishwa kuwa na sura na muundo wenye kufanana katika ngazi zote nchini. Kwa namna ya pekee, Serikali inatoa shukrani za dhiti kwa wadau wote walioonesha utayari wao wa kuendelea kushirikiana na Serikali katika kuhakikisha haki ya mtoto ikiwa pamoja na Haki ya kushiriki na kushirikishwa katika masuala yanayomuhusu inalindwa.



Dkt. Doroth O. Gwajima (Mb)

**WAZIRI WA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE  
NA MAKUNDI MAALUM**

## DIBAJI

Mwongozo wa Taifa wa Uundaji na Uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto Tanzania umeandaliwa kwa ajili ya kutoa maelekezo kwa watendaji wa Serikali na Wadau wengine wa Watoto wanaotekeleza afua zinazohusu haki za Watoto katika kuanzisha na kuimarisha shughuli za Mabaraza ya Watoto nchini. Mabaraza ya Watoto yameimarisha uwezo wa Watoto katika kujitambua, kujiamini, kujieleza na kujilinda dhidi ya ukatili wa aina mbalimbali.

Toleo la kwanza la Mwongozo huu lilitolewa mwaka 2010 na kutekelezwa kwa kipindi cha miaka 12 hadi mwaka 2021. Baadhi ya mafanikio ya utekelezaji wa Mwongozo ni pamoja na kuanzishwa kwa Mabaraza ya Watoto 2,699 kwenye Halmashauri 184 katika mikoa 26 ya Tanzania Bara.

Wakati wa utekelezaji wake, changamoto mbalimbali zilijitokeza zikiwemo za uhaba wa rasilimali fedha na watu katika kuanzisha na kuimarisha utendaji wa Mabaraza ya Watoto hasa katika ngazi za chini kwenye Vijiji/Mitaa na Kata ambapo ndipo hasa chimbuko la wajumbe wa Mabaraza ya Watoto. Aidha, uelewa mdogo na utayari kwa baadhi ya watendaji katika ngazi hizo za Jamii kuhusu umuhimu wa Watoto kushiriki katika shughuli za Mabaraza, kulisababisha maeneo mengi kutokuwa na Mabaraza ya Watoto na yaliyokuwepo hayakuwa imara katika kutekeleza majukumu yake. Hali hiyo, ilipelekea Watoto wengi kukosa haki za msingi za kushiriki kama ilivyoainishwa katika Mikataba ya Kimataifa na Kikanda ambayo nchi yetu ilisaini na kuridhia. Aidha, Sera ya Maendeleo ya Mtoto ya mwaka 2008, imebainisha Haki ya Kushiriki kuwa ni moja ya haki za msingi za Watoto.

Maandalizi ya Mwongozo huu yamehusisha Wadau mbalimbali wakiwemo Wajumbe wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, wataalam kutoka Wizara za Kisekta, Mashirika ya



Umoja wa Mataifa hususan UNICEF, Mashirika Yasiyo ya Kiserikali na wataalam kutoka Tawala za Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa ambao kwa ujumla ndiyo wanahusika kufanya mapitio na kukamilisha Mwongozo huu.

Katika kuhakikisha ufanisi wa utekelezaji wa Mwongozo huu, Wizara inahimiza Wadau wote wa masuala ya Watoto katika ngazi mbalimbali kuutumia Mwongozo huu katika uundaji na uendesaji wa Mabaraza ya Watoto ili kila Baraza la Watoto linaloundwa kuwa na sura na muundo unaofanana katika Halmashauri na Mikoa yote nchini.



Dkt. Zainab A. S. Chaula

**KATIBU MKUU**

**WIZARA YA MAENDELEO YA JAMIL, JINSIA, WANAWAKE  
NA MAKUNDI MAALUM**

## USULI

Serikali kwa kushirikiana na Wadau wa Maendeleo imekuwa ikitekeleza Mwongozo wa Uundaji na Uendeshaaji wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi ya Vijiji/Mitaa, Kata, Halmashauri, Mikoa na Taifa tangu mwaka 2010. Mabaraza ya Watoto ni jukwaa pekee la watoto lilianzishwa kwa lengo la kuwashirikisha watoto katika kujadili na kutoa maoni yao katika masuala yanayowahusu. Aidha, ni jukwaa linalotumika katika kuwaelimisha watoto masuala mbalimbali yanayohusu maisha yao ya sasa na baadaye nje ya mfumo rasmi wa elimu, ikiwa pamoja na uongozi, uadilifu, uzalendo kwa Taifa lao na masuala mengine mtambuka ikiwa pamoja na VVU na UKIMWI, mazingira, stadi za kazi na usawa wa Kijinsia. Mabaraza ya Watoto yameimarisha uwezo wa Watoto katika kujitambua, kujiamini, kujieleza na kujilinda dhidi ya ukatili wa aina mbalimbali.

Wakati wa utekelezaji wake, changamoto mbalimbali zilijitokeza zikiwemo za uhaba wa rasilimali fedha na watu katika kuanzisha na kuimarisha utendaji wa Mabaraza ya Watoto hasa katika ngazi za chini kwenye Vijiji/Mitaa na Kata ambapo ndipo hasa chimbuko la wajumbe wa Mabaraza ya Watoto. Aidha, uelewa mdogo na utayari kwa baadhi ya watendaji katika ngazi hizo za Jamii kuhusu umuhimu wa Watoto kushiriki katika shughuli za Mabaraza, kulisababisha maeneo mengi kutokuwa na Mabaraza ya Watoto na yaliyokuwepo hayakuwa imara katika kutekeleza majukumu yake. Hali hiyo, ilipelekea Watoto wengi kukosa haki za msingi za kushiriki kama ilivyoainishwa katika Mikataba ya Kimataifa na Kikanda ambayo nchi yetu ilisaini na kuridhia. Aidha, Sera ya Maendeleo ya Mtoto ya mwaka 2008, imebainisha Haki ya Kushiriki kuwa ni moja ya haki ya msingi ya Mtoto.

Katika kukabiliana na changamoto hizi Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia Wanawake na Makundi Maalum imefanya maboresho ya Mwongozo wa Mabaraza ya Watoto wa mwaka 2010 na moja ya

eneo hilo ni kuanzishwa kwa mabaraza ya watoto shuleni badala ya kwenye jamii.



Prof. Eliamani Sedoyeka

**KATIBU MKUU**  
**WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA**

# **Sura ya Kwanza:**

## **Utangulizi**

## **1.1. Utangulizi**

Watoto wanastahili haki ya kushiriki na kushirikishwa kwenye masuala yanayowahusu. Katika kutekeleza Haki hiyo, Baraza la Usalama la Umoja la Umoja wa Mataifa likihusisha viongozi wa nchi wanachama wa Umoja huo kwenye mkutano maalum uliofanyika tarehe 8 hadi 10 Mei, 2002 lilitoka na maazimio kadhaa likiwemo azimio la kuunda chombo maalum kwa ajili ya ushiriki na ushirikishwaji wa Watoto katika masuala yanayowahusu.

Katika kutekeleza azimio hilo, mwezi Desemba 2002 Serikali iliunda Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ili kuwezesha Watoto kukutana na kujadili masuala yanayohusu haki, ulinzi na maendeleo yao kwa ujumla. Katika kuimarisha ushiriki wa Watoto nchini, Serikali iliandaa Sera ya Maendeleo ya Mtoto ya Mwaka 2008 katika Sura ya 5 imetoa maelekezo kwa wadau kuhakikisha kuwa Watoto wanashirikishwa katika masuala yanayowahusu. Aidha, Sheria ya Mtoto Namba 21 ya Mwaka 2009 inatambua kwamba mtoto anapaswa kushirikishwa katika masuala yanayomhusu.

Aidha, katika kuimarisha upatikanaji wa haki za mtoto, Serikali imeendelea kutekeleza mkataba wa kimataifa wa haki za mtoto wa mwaka 1989 kifungu cha 12 (i) kinachoelekeza nchi wanachama kuhakikisha kuwa mtoto yoyote bila kujali hali yake ana haki ya kuwasilisha maoni au mawazo yake pasipo kikwazo chochote na maoni hayo yapewe uzito unaostahili kulingana na umri wake. Aidha, kifungu cha 12 (ii) kinaelekeza kwamba mtoto apewe fursa ya kusikilizwa kupitia chombo chochote cha kisheria kulingana na sheria ya nchi husika. Hivyo, uanzishaji wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi mbalimbali ni sehemu ya utekelezaji wa Sera ya Mtoto, Sheria za nchi na Mikataba ya Kikanda na Kimataifa.

## **1.2. Uundaji wa Mabaraza ya Watoto**

Serikali imeanzisha na kuliwezesha Baraza la Watoto la Jamhuri ya

Muungano wa Tanzania kutekeleza majukumu yake. Baraza hilo linalojumuisha wajumbe wawili (2) kutoka katika kila mkoa kwenye Mikoa 26 ya Tanzania Bara na wajumbe 10 kutoka Tanzania Visiwani kwa kuzingatia uwiano wa jinsi zote. Vilevile, kupitia Mwongozo wa uundaji na uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto wa mwaka 2010 serikali imehamasisha na kuhimiza uundaji wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi za Mikoa, Halmashauri, Kata na Vijiji/Mitaa ikiwa ni sehemu ya kuimarisha utoaji wa haki ya ushiriki na ushirikishwaji wa Watoto. Vilevile, mabaraza ya watoto yatatapatikana katika ngazi ya Kijiji/ Mtaa ambapo ngazi ya Halmashauri na Kata Wataalamu wa Maendeleo ya Jamii kwa kushirikiana na Wataalam wengine watakuwa na jukumu la kuratibu na kusimamia uendeshaji wa mabaraza yote kwenye ngazi ya Kijiji/Mitaa. Katika Mkoa kutakuwa na kikao ambacho kitawakilishwa na Mwenyekiti kutoka kwenye kila Baraza la Kijiji/Mtaa, lengo ni kukutana kwa ajili ya kubadilishana uzoefu na kuchaguana ili kupata wawakilishi wawili (2) ambapo watawakilisha Mkoa katika ngazi ya Taifa kwa kuzingatia jinsi. Watakutana mara moja kwa mwaka. Aidha, mabaraza ya watoto yatakuwa ndio msingi wa uundaji wa klabu za watoto shuleni. Klabu hizo za watoto zitaundwa kwa kuzingatia mada zilizoainishwa kwenye kitini cha mafunzo kwa wawezeshaji wa mabaraza ya watoto, mada hizo zinajumuisha; Klabu za Uongozi, Klabu za Uzalendo na Maadili Mema, Klabu za VVU/UKIMWI, Klabu za TEHAMA, Klabu za Jinsia, Klabu za Stadi za Kazi na Klabu za Watoto Vinara wa Kuibua Ukatili dhidi ya Watoto ikiwa pamoja na Mimba na Ndoa za Utotoni. Klabu nyingine zinaweza kuanzishwa kutokana na mahitaji kwa kushauriana na waratibu na wasimamizi wa Mwongozo huu.

### **1.3. Utendaji wa Mabaraza ya Watoto**

Kupitia Mabaraza ya Watoto, Watoto wamepata fursa ya kushiriki kwenye majukwaa mbalimbali ya Kitaifa na Kimataifa mfano, mwaka 2017 Mjumbe wa Baraza la Watoto la Jamhuri wa Muungano wa Tanzania alishiriki katika Mkutano wa Baraza la Usalama la

Umoja wa Mataifa na kutoa mada kuhusu madhara ya mabadiliko ya tabia ya ntchi Kusini mwa Jangwa la Sahara Jijini New York, nchini Marekani. Vilevile, watoto wa baraza hupata fursa ya kushiriki katika kutoa maoni yao wakati wa kutengeneza nyaraka mbalimbali kama vile Ajenda ya wajibu wa wazazi na walezi katika malezi bora ya Familia watoto wa mwaka 2021. Aidha, mwezi Februari, 2022 wajumbe wa Baraza la Watoto walipata fursa ya kipekee ya kushiriki katika kutoa maoni ya maboresho ya Mtaala wa Elimu kwa Shule za Msingi, Sekondari na Vyuo vya Ufundi Nchini. Vile vile, watoto wa baraza wanaposhiriki kwenye matukio mbalimbali huwajengea uwezo wa kujiamini, kujieleza na kuwa na hamasa ya kuwa viongozi wa baadaye. Ili kuimarisha ulinganifu katika kuwafundisha Watoto wa Mabaraza, Serikali imeandaa Kitini cha Mafunzo kwa Wawezeshaji wa Mabaraza ya Watoto Tanzania cha mwaka 2019. Lengo la kitini ni kuwawezesha Watoto kujifunza na kutambua haki, wajibu na majukumu mbalimbali walionayo kwenye Baraza, familia zao na jamii kwa ujumla. Aidha, elimu hii pia inamsaidia mtoto kuwa na uwezo wa kujitambua, kujiamini, kujieleza, na kumwandaa kuwa kiongozi mzalendo na mwadilifu kwa Taifa lake. Kupitia kitini hiki Watoto waliopo katika Mabaraza hujengewa uwezo katika nyanja mbalimbali zikiwemo;

- i. Ufahamu kuhusu haki zao na kutambua Sera, Sheria na Miongozo inayolinda haki za Watoto;
- ii. Kuwezesha Watoto kushiriki katika kupata taarifa sahihi zitakazosaidia kushughulikia masuala yao ya Msingi kupitia Mabaraza na mifumo iliyopo;
- iii. Kuwawezesha Watoto kujifunza maadili mema yatakayowafanya kuwa viongozi waadilifu na wazalendo watakapokuwa watu wazima;
- iv. Kuwasaidia Watoto kufahamu masuala mtambuka yanayothiri maisha yao na kupata mbinu za kukabiliana na

athari hizo;

- v. Kujenga uelewa wa Watoto katika kuandaa Mipango yao na kuweka mikakati madhubuti ya utekelezaji na ufuatiliaji.

Pamoja na mafaniko yaliyopatikana katika utekelezaji wa Mwongozo wa Uundaji wa Mabaraza ya Watoto wa mwaka 2010, zimejitokeza changamoto zilizosababisha kutofikiwa kikamilifu kwa malengo ya uundaji wa Mabaraza hayo katika baadhi ya Mikoa, Halmashauri, Kata na Vijiji/Mitaa nchini. Changamoto hizo ni kama zifuatazo;

- i. Uelewa mdogo wa wazazi/walezi kuhusu umuhimu wa ushiriki wa mtoto katika Mabaraza ya Watoto;
- ii. Uelewa na mwamko mdogo kwa baadhi ya wadau kuhusu umuhimu wa Mabaraza ya Watoto na hivyo kutochangia katika uanzishaji na uendeshaji wake;
- iii. Uhaba wa rasilimali kwa ajili ya uanzishaji na uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto;
- iv. Mwamko mdogo wa Watoto kushiriki katika Mabaraza na Vilabu vya Watoto shuleni kwa kukosa msukumo, ushauri na maelekezo sahihi ya wazazi au walezi na walimu;
- v. Mtiririko mrefu wa utaratibu wa chaguzi za wawakilishi wa Watoto kuanzia ngazi ya Kijiji/Mtaa hadi Taifa na uendeshaji wa Mabaraza katika ngazi tofauti. Mchakato wa uchaguzi na uendeshaji wa Mabaraza unahitaji fedha na rasilimali nyingi.

Kutokana na umuhimu wa kuwepo kwa Baraza la Watoto, Serikali kwa kushirikiana na wadau, imeona umuhimu kuhisha Mwongozo wa mwaka 2010 ili kupunguza ugumu wa uanzishaji na uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto. Kwa kutambua hilo, Serikali imekuja na Mwongozo wa Uanzishaji na Uendeshaji wa Baraza la Watoto katika ngazi ya Kijiji/Mtaa, Mkoa na ngazi ya Taifa. Mkoa litakuwa ni



jukwaa la kuwakutanisha Watoto kujengewa uwezo na kuchaguana ili kupata uwakilishi katika ngazi ya Taifa. Utendaji wa Baraza utajikita zaidi katika ngazi ya chini ambayo Kijiji/Mtaa na ngazi ya juu ya Taifa.

# **Sura ya Pili:**

## **Malengo ya Mwongozo**

## **2.1. Lengo kuu**

Kuweka utaratibu unaofanana katika kuanzisha, kuendesha, kuratibu, kufuatilia na kutathmini utendaji wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi ya Kijiji/Mtaa, Mkoa na Taifa.

## **2.2. Malengo Mahsusi**

- i. Kuweka utaratibu unaofanana wa uanzishaji na uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto kote nchini;
- ii. Kuweka utaratibu wa kuratibu utendaji wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi za Kijiji/Mtaa na Taifa; na
- iii. Kuweka utaratibu wa kufanya ufuatiliaji na tathmini katika utekelezaji wa shughuli za Mabaraza ya Watoto.

## **2.3. Wigo wa matumizi ya Mwongozo**

Mwongozo utatumika nchini wa ajili ya kuanzisha na kuendesha Mabaraza ya Watoto kuanzia ngazi ya Kijiji/Mtaa, Mkoa na Taifa. Mwongozo huu utatumiwa na Wizara za Kisekta zikiwemo Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum; Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia; Ofisi ya Rais - TAMISEMI; Wizara ya Habari, Utamaduni na Sanaa; Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari; Wizara ya Katiba na Sheria na Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa ajili ya kutoa maelekezo ya Kisera, kujenga uwezo wa wasimamizi wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi zote na kufanya ufuatiliaji na tathmini wa shughuli za Baraza katika ngazi zote nchini. Vilevile, Mwongozo utatumiwa na Baraza la Watoto kwa ajili ya kusimamia na uendeshaji wa shughuli zao za kila siku za Mabaraza.

Wataalam ngazi ya Mkoa na Halmashauri watatumia Mwongozo kwa ajili ya kuratibu utekelezaji wa Mabaraza ya Watoto katika ngazi

husika pamoja na kuwajengea wajumbe wa Mabaraza ya Watoto uwezo. Aidha, watatumia Mwongozo kufanya ufuatiliaji na tathmini kwa Mabaraza ya Watoto.

***Maafisa Maendeleo ya Jamii, Maafisa Elimu na Walimu katika ngazi za Vijiji/Mtaa watatumia Mwongozo kuanzisha na kusimamia utekelezaji wa shughuli za Mabaraza ya Watoto.***

# **Sura ya Tatu:**

## **Uanzishaji na Uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto**

### **3.1. Uanzishaji wa Baraza la Watoto**

Uanzishaji wa Mabaraza ya Watoto utafanyika katika ngazi ya Kijiji/Mtaa, Mkoa na Taifa kama ifuatavyo: -

#### **3.1.1. Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa**

Kutakuwa na Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa ambalo ndilo jukwaa kuu la kuwakutanisha Watoto katika ngazi ya Msingi. Jukwaa la Watoto litajumuisha Watoto 40 hadi 50 wa shule za Msingi na Sekondari zilizopo katika Kijiji/Mtaa kwa uwiano sawa wa jinsi kwa Watoto wa kike na kiume ikijumuisha Watoto kutoka kwenye makundi maalum. Aidha, Watoto waliopo nje ya mfumo rasmi wa elimu pia watahusishwa kwenye Baraza.

Uundwaji wa Baraza la Watoto utahusisha mikutano ya Watoto katika shule zilizopo kwenye Kijiji/Mtaa kwa uwiano utakaokubalika kwa kila shule kulingana na idadi ya shule za Msingi na Sekondari zilizopo katika Kijiji/Mtaa husika. Kila shule itatoa wajumbe wataunda Baraza ngazi ya Kijiji/ Mtaa kati ya 40 hadi 50. Hatua za uundaji Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa zitakuwa kama ifuatavyo:

- i. Kwa usimamizi wa Afisa Maendeleo ya Jamii na Afisa Elimu Kata, Mwalimu Mkuu/Mkuu wa Shule mkutano wa Watoto utaitishwa ili kuwaeleza dhana nzima ya uanzishaji na uendeshaji wa Baraza la Watoto;
- ii. Kupitia mkutano wa Watoto kwa usimamizi wa Afisa Maendeleo ya Jamii, Afisa Elimu Kata na Mwalimu Mkuu/Mkuu wa Shule husika wataratibu upatikanaji wa walimu 2 wa malezi na unasihi wa kike na kiume watakaosimamia Baraza la Watoto. Aidha, kupitia mkutano huo wajumbe wa Baraza la Watoto watapatikana kwa kujumuisha Watoto wenye ulemavu, MEMKWA (6) na Watoto wanaoishi na kufanya kazi mitaani(2); Aidha, wajumbe wa Baraza watachaguliwa

kwa kuzingatia uwiano sawa wa jinsi na litakuwa na jumla ya wajumbe 40 hadi 50.

- iii. Kwa uratibu na usimamizi wa Afisa Maendeleo ya Jamii na Afisa Elimu Kata, Mwalimu Mkuu/Mkuu wa Shule atafanya maandalizi ya uchaguzi wa wajumbe wa Baraza la Watoto kwa kuandaa ukumbi na vifaa vya kupigia kura na kuwaelekeza Watoto taratibu za uchaguzi kama ilivyoelezwa kwenye Mwongozo;
- iv. Baada ya kuchaguliwa kwa wajumbe wa Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa (40 hadi 50) utafanyika uchaguzi wa kuwapata viongozi wakuu ambao ni Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti, Katibu na Mweka Hazina;
- v. Mabaraza ya Watoto wa ngazi ya Kijiji/Mtaa yataundwa kwa ushiriki wa Afisa Ustawi wa Jamii, Afisa Maendeleo ya Jamii na Afisa Elimu ngazi ya Halmashauri;
- vi. Mwenyekiti wa Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa atawakilisha Baraza la Watoto katika ngazi ya Kata;
- vii. Mwenyekiti wa Baraza la Watoto ngazi ya Kata atawakilisha Baraza la Watoto katika Baraza la Watoto ngazi ya Halmashauri;
- viii. Mwenyekiti wa Baraza la Watoto ngazi ya Halmashauri atawakilisha Baraza la Watoto katika Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa.

### **3.1.2. Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa**

- i. Kwa usimamizi wa Afisa Maendeleo ya Jamii (M) kwa kushirikiana na Afisa Elimu (M) wataitisha mkutano wa Wenyeviti wa Mabaraza ya Watoto Ngazi ya Kijiji/Mtaa ili

- kuhudhuria mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa kwa lengo la kujadili masuala yanayowahusu ikiwa pamoja na kubadilishana uzoefu na kufanya uchaguzi wa viongozi wa Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa;
- ii. Kupitia mkutano huo Wenyeviti wa Mabaraza ya Watoto kutoka katika Vijiji/Mitaa watajengewa uwezo kwa mujibu wa Kitini cha Mafunzo kwa Wawezeshaji wa Mabaraza ya Watoto Tanzania na mafunzo mengine yatakayopangwa na waandaaji wa mkutano;
  - iii. Kwa usimamizi wa Afisa Maendeleo ya Jamii (M) kwa kushirikiana na Afisa Elimu (M), Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa litachagua wajumbe wawili (2) kwa kuzingatia uwiano wa jinsi watakaounda Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
  - iv. Kwa kushirikiana na Mikoa, Wizara yenye dhamana ya Watoto itawatambua na kuwajumuisha Watoto 6 kutoka makundi maalum wakiwemo Watoto wenye ulemavu ili kuwa wajumbe wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
  - v. Kwa upande wa Tanzania Visiwani Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania litawakilishwa na wajumbe 10 wa Baraza la Watoto kwa uwiano wa jinsi kutoka Pemba na Unguja. Aidha, Wajumbe 2 kutoka makundi maalum wakiwemo Watoto wenye ulemavu watakuwa wajumbe wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
  - vi. Afisa Maendeleo ya Jamii kwa kushirikiana na Afisa Elimu watafanya maandalizi ya uchaguzi wa wajumbe wa Baraza la Watoto kwa kuandaa ukumbi na vifaa vya kupigia kura na kuwaelekeza Watoto taratibu za uchaguzi kama ilivyoelezwa kwenye Mwongozo;



- vii. Baada ya kuchaguliwa kwa wajumbe wa Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa utafanyika uchaguzi wa kuwapata viongozi wakuu ambao ni Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti, Katibu na Mweka Hazina. Mwenyekiti na Makamu mwenyekiti watokane na jinsi tofauti ya kike au kiume.
- viii. Wajumbe 2 ambao ni Mwenyekiti na Makamu Mwenyekiti wa kiume na kike kutoka Mkutano Mkuu wa Mkoa watawakilisha Mkoa katika kuunda Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

### **3.1.3. Baraza la Watoto ngazi ya Taifa**

- i. Mratibu wa Baraza la Watoto ngazi ya Wizara kwa kushirikiana na uongozi wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania atafanya maandalizi ya Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
- ii. Kwa usimamizi wa Idara yenye dhamana ya Watoto, Wizara ataitisha mkutano wa wajumbe wa Baraza la Watoto ngazi ya Taifa utakaojumuisha wajumbe 2 kutoka kila Mkoa kwa Mikoa 26 ya Tanzania Bara na 10 kutoka Zanzibar kwa uwiano sawa wa jinsi, wajumbe 6 wenye mahitaji maalum kutoka Tanzania Bara na wawili (2) kutoka Zanzibar watajumuishwa na kufanya idadi ya wajumbe wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kuwa 70;
- iii. Kupitia mkutano wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, wajumbe watajengewa uwezo wa uongozi kwa mujibu wa Kitini cha Mafunzo kwa Wawezeshaji wa Mabaraza ya Watoto Tanzania na mafunzo mengine yatakayopangwa na waandaaji wa mkutano;
- iv. Mratibu wa Baraza la Watoto ngazi ya Wizara atafanya maandalizi ya uchaguzi wa wajumbe wa Baraza Kuu la

Watoto kwa kuandaa taratibu za uchaguzi na kuiwasilisha kwa wasimamizi wa uchaguzi kama ilivyoelekezwa katika Mwongozo;

- v. Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania utachagua wajumbe kumi (10) kwa kuzingatia uwiano wa jinsi watakaounda Kamati Kuu ya Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kuteua Watoto 2 wenye mahitaji maalum wakiwemo wenye ulemavu na kufanya wajumbe wa Kamati Kuu kuwa 12. Uchaguzi wa Watoto 2 wenye mahitaji maalum watakaolingia kwenye Kamati Kuu utawahusisha Watoto wenye mahitaji maalum waliopo katika mkutano huo;
- vi. Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania litapiga kura ya kuchagua Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti, Katibu na Mweka Hazina kutoka miongoni mwa wajumbe 12 wa Kamati Kuu ya Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

## **3.2. Vikao vya Mabaraza ya Watoto**

### **3.2.1. Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa**

- i. Mkutano wa Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa utafanyika kila robo ya mwaka na hivyo kuwa na vikao 4 kwa mwaka;
- ii. Mkutano utafanyika katika shule ya Msingi au Sekondari inayofikika kirahisi kwa wajumbe wote katika Kijiji/Mtaa;
- iii. Mwenyekiti wa Baraza la Watoto ataitisha mkutano wa Watoto kwa makubaliano na Mwalimu wa malezi na unasihi kwa ruhusa ya Mkuu wa shule/Mwalimu Mkuu wa shule zinazohusika zilizotoa wajumbe wa Baraza. Aidha, katika vikao hivyo Afisa Maendeleo ya Jamii ngazi ya Kata na Afisa

Elimu Kata anatakiwa kushiriki.

Mkutano wa Kijiji/Mtaa utafanya majukumu yafuatayo;

- i. Kupokea, kujadili na kutoa mapendekezo ya taarifa ya maendeleo na utekelezaji wa shughuli za Baraza la Watoto katika Kijiji/Mtaa;
- ii. Kupitisha Mpango Kazi na Bajeti wa mwaka husika wa fedha;
- iii. Kufanya uchaguzi na uteuzi wa wajumbe wa Kamati Kuu ya Baraza la Watoto la Kijiji/Mtaa kila baada ya miaka 2 au wakati wowote inapohitajika. Pia kuziba nafasi za baadhi ya wajumbe ambao wamepungua kwa sababu zozote zile;
- iv. Kufanya maamuzi mengine ambayo ni muhimu kwa ustawi wa Baraza la Watoto katika Kijiji/Mtaa.

### **3.2.2. Mkutano Mkuu wa dharura**

- i. Mkutano Mkuu wa dharura wa Baraza la Watoto ngazi ya Kijiji/Mtaa utaitishwa wakati wowote inapotokea dharura inayohitaji kufanyiwa maamuzi ya haraka na Mkutano Mkuu;
- ii. Mkutano Mkuu wa dharura hautakuwa na mamlaka ya kujadili na kutolea maamuzi, maagizo au maelekezo ya ajenda yeyote au jambo lingine lolote mbali ya ajenda iliyoainishwa katika wito wa kuitishwa kwa Mkutano Mkuu huo.

### **3.2.3. Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa**

- i. Kutakuwa na Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa utakaofanyika mara moja kila mwaka. Kutakuwa na Mkutano maalumu baada ya miaka 2 kwa ajili ya kuchagua viongozi wa Mkoa na wawakilishi wa Baraza la Watoto la Mkoa kwenye Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto la

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;

- ii. Wajumbe wa mkutano huu wa Mkoa watakuwa Wenyevidi (mmoja katika kila Kijiji/Mtaa) wa Mabaraza ya Watoto ngazi za Kijiji/Mtaa;
- iii. Mkutano Mkuu utakuwa chombo cha juu zaidi cha kuwashirikisha Watoto katika masuala yanayowahusu na kufanya maamuzi yanayohusu masuala mbalimbali ya Baraza katika Mkoa.

#### **3.2.4. Mkutano Mkuu wa dharura**

- i. Mkutano Mkuu wa dharura wa Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa utaitishwa wakati wowote inapotokea jambo la dharura ambalo linahitaji ushiriki wa Watoto katika ngazi ya Mkoa na kufanyiwa maamuzi ya haraka;
- ii. Mkutano Mkuu wa dharura hautakuwa na mamlaka ya kujadili na kutolea maamuzi, maagizo au maelekezo ya Ajenda yeyote au jambo lingine lolote mbali ya Ajenda iliyoainishwa katika wito wa kuitishwa kwa Mkutano huo.

#### **3.2.5. Baraza la Watoto ngazi ya Taifa**

- i. Kutakuwa na Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania litakalofanyika mara moja kwa mwaka;
- ii. Mkutano wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania utahusisha wajumbe kutoka mikoa yote 26 ya Tanzania Bara na wajumbe 10 kutoka Mikoa Mitano (5) ya Zanzibar. Mkutano huo utawakilishwa na wajumbe wa Baraza la Watoto ngazi ya Mkoa Wawili (2) katika kila Mkoa kwa uwiano ulio sawa wa jinsi;

- iii. Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania litakuwa na wawakilishi wa Watoto kutoka kwenye makundi maalumu ikiwa pamoja na Watoto wenye ulemavu 8 kwa uwiano wa 2 kutoka Zanzibar na 6 kutoka Tanzania Bara kwa kuzingatia jinsi;
- iv. Mkutano Mkuu utakuwa ni chombo cha juu zaidi cha kufanya maamuzi yanayohusu masuala mbalimbali ya Baraza. Mkutano Mkuu utajadili ajenda mbalimbali zikiwemo mipango na bajeti za Baraza, taarifa za utekelezaji na kutoa maelekezo ya kuboresha utendaji wa Mabaraza nchini;
- v. Kamati Kuu inaweza kualika wajumbe wengine wasiozidi 5 kuhudhuria Mkutano Mkuu kadri itakavyoona inafaa. Waalikwa hawa hawatakuwa na haki ya kupiga kura au kuchaguliwa katika nafasi za uongozi. Mkutano Mkuu utakuwa halali pale tu utakapohudhuriwa na wajumbe wasiopungua asilimia hamsini (50%) ya wajumbe wote;
- vi. Mkutano Mkuu kupitia Mwenyekiti unaweza kukasimu baadhi ya mamlaka yake kwa Kamati Kuu kwa jambo ambalo linahitaji kufanyiwa maamuzi ya haraka bila kusubiri kikao kingine cha Mkutano Mkuu;
- vii. Taarifa ya maandishi ya kuitisha Mkutano Mkuu itatolewa angalau siku kumi na tano (15) kabla ya mkutano;
- viii. Taarifa ya wito wa kuhudhuria Mkutano itaonesha ajenda, tarehe, muda na mahali ambapo mkutano utafanyika;
- ix. Kila mjumbe wa Mkutano Mkuu anayehudhuria kikao atakuwa na kura moja. Iwapo kura zitafungana kati ya makundi mawili, Mwenyekiti atakuwa na kura ya uamuzi (kura ya turufu);

- x. Maamuzi ya Baraza la Watoto yatapitishwa kwa makubaliano, pale kura za maamuzi zitakapopigwa;
- xi. Uamuzi wa Baraza la Watoto utapitishwa iwapo asilimia hamsini (50%) au zaidi ya kura zote za wajumbe waliopo na wanaoruhusiwa kupiga kura zinapatikana. isipokuwa kwa maamuzi yanayohusu marekebisho au mabadiliko ya katiba au uchaguzi ambapo taratibu zilizoelezwa katika vifungu husika zitatumika.

### **3.2.6. Mkutano Mkuu wa dharura**

- i. Mkutano Mkuu wa dharura wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania utaitishwa wakati wowote inapotokea jambo la dharura ambalo linahitaji kufanyiwa maamuzi ya haraka;
- ii. Mkutano Mkuu wa dharura hautakuwa na mamlaka ya kujadili na kutolea maamuzi, maagizo au maelekezo ajenda yeyote au jambo jingine lolote mbali ya ajenda iliyoainishwa katika wito wa kuitishwa kwa Mkutano huo.

### **3.3. Kamati Kuu ya Baraza la Watoto wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania**

- i. Kutakuwa na Kamati Kuu ya Baraza la Watoto wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.
- ii. Kamati Kuu itakuwa na wajumbe kumi (12) na itaundwa na viongozi wa Baraza katika ngazi ya Taifa wafuatao;
  - (c) Mwenyekiti,
  - (d) Makamu Mwenyekiti,
  - (e) Katibu,

- (f) Mtunza Hazina,
- (g) Wajumbe sita (6) watakoachaguliwa kwa kuzingatia jinsi na
- (h) Wajumbe 2 kutoka kundi la Watoto wenye mahitaji maalum wakiwemo walemavu kutoka Tanzania Bara (1) na Zanzibar (1)

### **3.3.1. Kamati Kuu itafanya kazi zifuatazo:**

- (a) Kuweka taratibu na kutunga kanuni na miongozo yote za Baraza la Watoto;
- (b) Kuandaa mpango wa utekelezaji wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
- (c) Kutekeleza maamuzi yatakayotolewa na Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
- (d) Kuunda kamati ndogo kutegemeana na mahitaji kwa ajili ya utekelezaji wa kazi mbalimbali za Baraza;
- (e) Kupanga na kusimamia shughuli zote za Baraza za kiutawala na kamati ndogo za Baraza;
- (f) Itapokea na kuifanyia kazi taarifa ya mkaguzi wa mahesabu;
- (g) Kupendekeza adhabu kwa kiongozi, mwakilishi au mjumbe anayetuhumiwa kukiuka taratibu na kanuni za Baraza ili maamuzi yafanywe na Mkutano Mkuu;
- (h) Kupanga kalenda ya vikao vyote vya Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ikiwa ni pamoja na vikao vya:



- i. Mkutano Mkuu wa Baraza la Watoto wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
- ii. Kamati Kuu;
- iii. Mikutano mingineyo kama itakavyoonekana inafaa.

### 3.3.2. Vikao vya Kamati Kuu

- (a) Kamati Kuu ya Baraza la Watoto wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania itakutana mara mbili 2 kwa mwaka, yaani kila baada ya miezi sita (6);
- (b) Wajumbe wa Kamati Kuu wanapaswa kupewa taarifa ya mkutano angalau siku kumi na tano (15) kabla ya tarehe ya mkutano;
- (c) Maamuzi ya Kamati Kuu ya Baraza la Watoto wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania yatapitishwa kwa maelewano na pale inapokuwa lazima kwa kupigiwa kura. Endapo kura zitafungana Mwenyekiti atakuwa na kura ya uamuzi (kura ya turufu);
- (d) Uamuzi wa Kamati Kuu utapitishwa iwapo asilimia hamsini (50%) au zaidi ya kura zote za wajumbe waliopo na wanaoruhusiwa kupiga kura zitapatikana, isipokuwa kwa maamuzi yanayohusu marekebisho au mabadiliko ya Katiba au uchaguzi ambapo taratibu zilizoelezwa katika vifungu husika zitatumika;
- (e) Kamati Kuu inaweza kukasimu baadhi ya kazi zake mahsusi kwa Mwenyekiti au Katibu inapoona ni lazima kufanya maamuzi bila kusubiri kikao kinachofuata cha Kamati Kuu.



### **3.4. Haki na wajibu wa wajumbe wa Baraza**

- i. Kuheshimu maoni ya kila mjumbe;
- ii. Kuheshimu watu wengine, uongozi, Mamlaka za Serikali na Jamii;
- iii. Kuhakikisha wajumbe wenzao wanashiriki kikamilifu bila kujali hali waliyonayo;
- iv. Kuwalinda Watoto wenzao katika kutoa taarifa inayoashiria hatari inayowakabili;
- v. Kuheshimu usiri wa taarifa za Watoto wenzao kwa kuzingatia mipaka pale usiri huo unapokuwa na madhara kwa mtoto;
- vi. Kuhakikisha mikutano ya Mabaraza ya Watoto inafanyika na kuhamasisha watu mbalimbali katika jamii kusaidia uundaji na uendeshaji wa Mabaraza.

### **3.5. Bodi ya Ushauri**

Kutakuwa na Bodi ya Ushauri ya Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania chini ya uenyekiti wa Mkurugenzi wa Watoto wa Idara yenye dhamana ya Watoto katika Wizara hiyo; ambayo idadi yao itaundwa na wajumbe wasiopungua kumi (10) na wasiozidi kumi na tano (15).

Wajumbe wa Bodi ya Ushauri watapendekezwa na Mkutano Mkuu ambapo watatokana na mjumbe angalau mmoja katika Taasisi zifuatazo;

- i. Wizarayenye dhamana ya Watoto– Tanzania Bara;
- ii. Wizara yenye dhamana na masuala ya Watoto – Zanzibar;

- iii. Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Watoto (UNICEF);
- iv. Mashirika ya kimataifa (2) yanayoshughulikia masuala ya Watoto;
- v. Taasisi za dini;
- vi. Asasi za kiraia;
- vii. Sekta binafsi;
- viii. Mjumbe mmoja wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;
- ix. Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (ORTAMISEMI);
- x. Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia;
- xi. Wizara ya Mambo ya Ndani (Dawati la Jinsia na Watoto);
- xii. Wizara ya Katiba na Sheria (Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora).

### **3.5.1. Majukumu ya Bodi ya Ushauri**

Bodi ya Ushauri itakuwa na majukumu yafuatayo;

- i. Kupokea, kujadiliana na kushauriana juu ya masuala mbalimbali ya ustawi na uendeshaji wa Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika ngazi zote kama yatakavyowasilishwa na Kamati Kuu;
- ii. Kuhamasisha ushiriki wa wadau katika utekelezaji wa shughuli za Baraza la Watoto;

- iii. Kushawishi wadau kuchangia rasilimali fedha za kuendesha shughuli za Baraza la Watoto.

### **3.5.2. Vikao vya Bodi**

- i. Kikao cha Bodi ya Ushauri kitafanyika siku na mahali ambapo kikao cha Baraza la Watoto kitakua kinafanyika;
- ii. Mahudhurio yanayoweza kufanyika kwa kikao cha Bodi ya Ushauri itakuwa ni asilimia hamsini (50%) na zaidi ya wajumbe wote;
- iii. Ushauri wa Bodi utafanyika kwa maelewano na iwapo itahitajika kupiga kura za siri ili kufikia uamuzi wa jambo lolote katika kikao na kila mjumbe atakuwa na kura moja. Iwapo kura zitafungana kati ya makundi mawili, Mwenyekiti wa Bodi ya Ushauri atakuwa na kura ya uamuzi (kura ya Turufu);

Uamuzi wa Bodi ya Ushauri utapitishwa iwapo utapata zaidi ya asilimia hamsini (50%) ya kura zote za wajumbe waliopo na wanaoruhusiwa kupiga kura.

## **Sura ya Nne:**

**Sifa na Majukumu ya  
Wajumbe na Viongozi  
wa Baraza la Watoto  
katika Ngazi Kijiji/  
Mtaa, Mkoa na Taifa**

#### **4.1. Wajumbe wote wa Baraza la Watoto wanatakiwa kuwa na sifa zifuatazo;**

- i. Awe na umri usiozidi miaka 18;
- ii. Awe na ufahamu kuhusu haki za mtoto;
- iii. Anayependa ushirikiano na wenzake;
- iv. Awe na uwezo wa kutunza siri;
- v. Awe mwadilifu na mwenye nidhamu; na
- vi. Mwenye uwezo wa kujiamini na kujieleza kwa ufasaha.

#### **4.2. Majukumu ya Viongozi**

Baraza la Watoto la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika ngazi zote litakuwa na Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti na Mtunza Hazina ambao majukumu yao kwa mujibu wa Mwongozo huu ni kama ifuatavyo;

##### **4.2.1. Majukumu ya Mwenyekiti**

- i. Kufuatilia na kuratibu shughuli zote za Baraza;
- ii. Kuwakilisha Baraza la Watoto katika mikutano mbalimbali ndani na nje ya nchi;
- iii. Kuendesha Mkutano wa Baraza la Watoto;
- iv. Kuwasiliana na mashirika na taasisi zinazofanya kazi za Watoto au pamoja na Watoto, au zile zinazoweza kusaidia masuala ya Watoto ndani na nje ya nchi;
- v. Kuwa msemaji mkuu wa Baraza la Watoto; na

- vi. Kuwa msimamizi mkuu wa masuala yote yanayohusu fedha za Baraza la Watoto.

#### **4.2.2. Majukumu ya Makamu Mwenyekiti**

- i. Kumshauri Mwenyekiti;
- ii. Kumwakilisha Mwenyekiti kwenye mikutano ambayo atashindwa kuhudhuria;
- iii. Kutekeleza majukumu ya Mwenyekiti pale anapoagizwa na Mwenyekiti; na
- iv. Kutekeleza shughuli zote za Mwenyekiti endapo Mwenyekiti atashindwa kutekeleza majukumu yake kwa sababu yoyote ile.

#### **4.2.3. Majukumu ya Katibu**

- i. Kushirikishana na Serikali katika kuitisha mikutano ya Baraza la Watoto kwa ngazi husika;
- ii. Kuandaa na kutoa taarifa za mikutano ya Baraza au Kamati Kuu;
- iii. Kuhifadhi taarifa za mikutano;
- iv. Kuratibu shughuli za Baraza kwa kusaidiana na Mwenyekiti;
- v. Kuwasilisha taarifa kwa Kamati Kuu za mikutano yote ya Baraza;
- vi. Kuwasilisha taarifa za Kamati Kuu kwenye mikutano yote ya Baraza; na
- vii. Kushughulikia na kufuatilia masuala mbalimbali pale anapombwa kufanya hivyo na Mwenyekiti.

#### **4.2.4. Majukumu ya Mweka Hazina**

- i. Kuwa mtendaji mkuu wa masuala yote ya fedha ya Baraza kwa kushirikiana na Kamati Kuu na Bodi ya Wadhamini;
- ii. Kuratibu matumizi yote ya fedha za Baraza katika ngazi husika;
- iii. Kuandaa na kutunza taarifa zote za fedha za Baraza kwa mujibu wa taratibu za utunzaji fedha na kuhakikisha jukumu hili linatekelezwa kikamilifu na Sekretarieti;
- iv. Kuandaa na kuwasilisha taarifa mbalimbali za fedha katika vikao na mikutano ya Kamati Kuu au Kamati ya Mkoa, Wilaya au Kata na katika Mkutano Mkuu wa ngazi husika;
- v. Kufuatilia na kupitia mlinganyo wa mahesabu ya fedha na mali zingine za Baraza kila robo mwaka; na
- vi. Kufanya majukumu mengine atakayopangiwa na Kamati Kuu au Mkutano Mkuu katika ngazi husika.

#### **4.2.5. Majukumu ya wajumbe/wawakilishi wa Baraza:**

- i. Kukusanya maoni ya wanachama wa Baraza la Watoto katika maeneo wanayoishi;
- ii. Kufanya kazi sambamba na viongozi wa Serikali na Mashirika yasiyo ya Kiserikali na taasisi nyingine zinazohusika na masuala ya Watoto katika kutetea na kulinda haki za Watoto kwenye maeneo wanayoishi;
- iii. Kutoa taarifa ya kina kwa Kamati Kuu ya ngazi husika panapotokea tukio lisilokuwa la kawaida katika maeneo wanayowakilisha na maeneo mengine;

- iv. Kuelimisha jamii kuhusu haki na wajibu wa Watoto kwa kushirikiana na Serikali pamoja na wadau wengine wakiwemo wadau wa maendeleo, mashirika yasiyo ya kiserikali, taasisi za kidini na sekta binafsi;
- v. Kufuatilia kwa karibu utekelezaji wa maamuzi ya viongozi wa Serikali yanayowahusu Watoto;
- vi. Kutumia rasilimali zilizopo katika maeneo yao kwa ajili ya maendeleo ya Watoto;
- vii. Kutoa taarifa kwa Watoto wanaowawakilisha juu ya maamuzi ya Baraza au mambo yaliyoongelewa katika Baraza; na
- viii. Kufanya majukumu mengine atakayopangiwa na Kamati Kuu au Mkutano Mkuu katika ngazi husika.

### **4.3. Mlezi au Walezi wa Baraza**

- i. Baraza la Watoto linaweza kuteua Taasisi, Mtu au Watu kuwa mlezi au walezi wa Baraza katika ngazi mbalimbali za Baraza;
- ii. Mlezi anaweza kuwa Mtu au Taasisi inayojishughulisha na masuala ya Watoto. Mlezi anapaswa kuwa mtu mashuhuri na mwadilifu ambaye hajawahi kutuhumiwa kuhusiana na udhalilishaji na unyanyasaji wa Watoto, mwenye sifa na mchango mkubwa katika kujihusisha na shughuli za kuhudumia na kuendeleza Watoto na Jamii; na

#### **4.3.1. Majukumu ya Mlezi:**

- i. Kushauri ushiriki sawa wa Watoto wote katika kutoa maoni kwa kuzingatia hali zao za kimwili, kiakili na kisaikolojia kwa kuzingatia mila na desturi za jamii husika;



- ii. Kushauri namna ya kulinda na kuheshimu taarifa za siri zinazomhusu mtoto hasa pale inapohusisha umuhimu wa kutoa taarifa kwa vyombo vingine;
- iii. Kushauri umuhimu wa kuheshimu tunu za taifa, uzalendo na uadilifu kwa Taifa lao.
- iv. Kuwa karibu na Watoto ili kuwafundisha mambo yanayolingana na mazingira, mila na desturi zisizokuwa na madhara kwa kuzingatia umri na kiwango cha elimu walichonacho.

# **Sura ya Tano:**

## **Mgawanyo wa Majukumu**

## **5.1. Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum**

- i. Kuratibu na kusimamia uanzishaji na uendeshaaji Mabaraza ya Watoto nchini.
- ii. Kutoa maelekezo ya Kisera, Kisheria na Miongozo kuhusu ulinzi na usalama wa mtoto ndani na nje ya shule;
- iii. Kuandaa na kuhisha Mwongozo wa Mabaraza ya Watoto kwa kuratibu utekelezaji wa Mwongozo wa Mabaraza ya Watoto Shuleni ili kufanya tathmini, kutoa taarifa na mrejesho kwa wadau kuhusu utekelezaji wa Mabaraza ya Watoto.
- iv. Kutafuta rasilimali kwa ajili ya kuwezesha uratibu na utekelezaji wa Mabaraza ya Watoto.
- v. Kuandaa moduli na vitini vya kufundishia Mabaraza ya Watoto.
- vi. Kufanya tathmini, kutoa taarifa na mrejesho kwa wadau kuhusu utekelezaji wa shughuli za Mabaraza ya Watoto.
- vii. Kuratibu upatikanaji wa taarifa za robo mwaka kutoka Tawala za Mikoa na kuwasilisha Wizara yenye dhamana ya Watoto;
- viii. Kutoa mrejesho kwa wadau kuhusu utekelezaji wa Mabaraza ya Watoto.

## **5.2. Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (OR-TAMISEMI)**

Majukumu yafuatayo yatasimamiwa na Katibu Mkuu OR - TAMISEMI chini ya Idara ya Usimamizi wa Elimu

- i. Kusambaza na kutoa elimu kuhusu Mwongozo wa Baraza la watoto kwa kushirikiana na wizara za kisekta;
- ii. Kuratibu na kusimamia uanzishaji na uendeshaaji wa mabaraza ya watoto kwa kushirikiana na wizara za kisekta;
- iii. Kuratibu ufuatiliaji na tathmini katika utekelezaji wa majukumu ya mabaraza ya watoto kwa kushirikiana na wizara za kisekta;
- iv. Kuratibu upatikanaji wa taarifa za robo mwaka kutoka tawala za mikoa na kuwasilisha katika wizara yenye dhamana ya watoto na wizara nyingine za kisekta;
- v. Kutoa mrejesho kwa wadau kuhusu utekelezaji wa Mwongozo wa mabaraza ya watoto; na.
- vi. Kutafuta rasilimali kwa ajili ya kuwezesha uratibu na utekelezaji wa majukumu ya mabaraza ya watoto

## **5.3. Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia**

Majukumu yafuatayo yatasimamiwa na Katibu Mkuu wa Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia chini ya Ofisi ya Kamishina wa Elimu

- i. Kushirikiana na wizara za kisekta kuandaa moduli na vitini vya kufundishia kuhusu mabaraza ya watoto
- ii. Kujumuisha na kuhuisha masuala ya mabaraza ya watoto kwenye Sera, Sheria na Mitaala ya elimu katika vyuo vya

elimu, shule za msingi na sekondari;

- iii. Kuratibu utekelezaji wa miongozo na nyaraka za elimu zinazohusu mabaraza ya watoto
- iv. Kufanya tathmini, kutoa taarifa na mrejesho kwa wadau kuhusu utekelezaji wa Mwongozo wa mabaraza ya watoto
- v. Kutafuta rasilimali kwa ajili ya kuwezesha uratibu na utekelezaji wa majukumu ya mabaraza ya watoto.

#### **5.4. Majukumu ya Sekta Binafsi**

- i. Kutoa ushauri wa kitaalamu na rasilimali kwa ajili ya uundaji na uendeshaji wa mabaraza ya Watoto; na
- ii. Kushirikiana na Serikali kufanya ufuatiliaji, tathimini na usimamizi saidizi wa shughuli za mabaraza ili kuendelea kuyajengea uwezo Mabaraza.

#### **5.5. Viongozi wa Dini /Taasisi za Dini**

- i. Kutoa elimu kwa jamii kuhusu umuhimu wa mabaraza ya watoto
- ii. Kushiriki katika kutoa huduma za ushauri na unasihi kwa watoto na familia zao.
- iii. Kutoa huduma mbalimbali za msaada, malazi, matibabu na za kisaikolojia.

#### **5.6. Wadau wa Maendeleo**

- i. Kutoa ushauri wa kitaalamu na rasilimali kwa ajili ya uundaji na uendeshaji wa Mabaraza ya Watoto; na
- ii. Kushirikiana na Serikali kufanya ufuatiliaji, tathimini na

usimamizi saidizi wa shughuli za Mabaraza ili kuendelea kuyajengea uwezo Mabaraza hayo.

## **5.7. Asasi na Mashirika Yasiyo ya Kiserikali**

- i. Kushirikiana na Serikali kuunda na kuimarisha Mabaraza ya Watoto;
- ii. Kutoa ushauri wa kitaalamu na kuyajengea uwezo Mabaraza ya Watoto; na
- iii. Kushirikiana na Serikali katika kufanya ufuatiliaji, tathimini na usimamizi saidizi wa shughuli za Mabaraza ya Watoto

## **5.8. Watoto kwenye Mabaraza:**

- i. Kuheshimu maoni ya Watoto wengine;
- ii. Kuheshimu wakubwa, ikiwa pamoja na Wazazi/Walezi, Walimu, uongozi wa serikali na watu wengine wanaowazunguka katika jamii;
- iii. Kuheshimu na kuepuka unyanyapaa kutokana na hali ya kimwili, kiuchumi na kiakili waliyonayo Watoto wenzao;
- iv. Kutoa taarifa za vitendo vinavyoashiria hali ya hatari na vitendo vyote vya ukatili vinayowakabili Watoto wenzao;
- v. Kuheshimu usiri wa taarifa za Watoto wenzao kwa kuzingatia mipaka hasa pale usiri huo unapohatarisha ulinzi na usalama ya mtoto; na
- vi. Kushiriki kwenye Mabaraza, kutoa mchango wa mawazo na kutekeleza majukumu ya Baraza kadri ya maazimio ya vikao.

## HITIMISHO

Mabaraza ya Watoto yataanzishwa katika ngazi zilizoainishwa ili kutimiza azma ya Serikali ya kuwashirikisha Watoto katika masuala yanayowahusu. Kupitia Mabaraza haya, Watoto watapata fursa ya kushiriki kikamilifu kujadili na kuamua mambo yanayowahusu. Aidha, Mabaraza ya Watoto yanajenga uwezo wa kujiamini, kuwa na uthubutu wa kufanya mambo mbalimbali yatakayochangia kufanya vizuri kimasomo na kushiriki katika shughuli za kijamii na kuwa viongozi bora wa sasa na wa baadaye. Vilevile, Mabaraza yataongeza uelewa mpana wa masuala mtambuka na hivyo kuwezesha Watoto kujitambua, kujilinda na kujitetea pale wanapohisi au wanapofanyiwa vitendo vya ukatili. Kadhalika, Mabaraza ya Watoto hujenga maadili mema na kukuza uzalendo wa Watoto kwa Taifa lao.







